

Sotin, terenski pregled 2009.

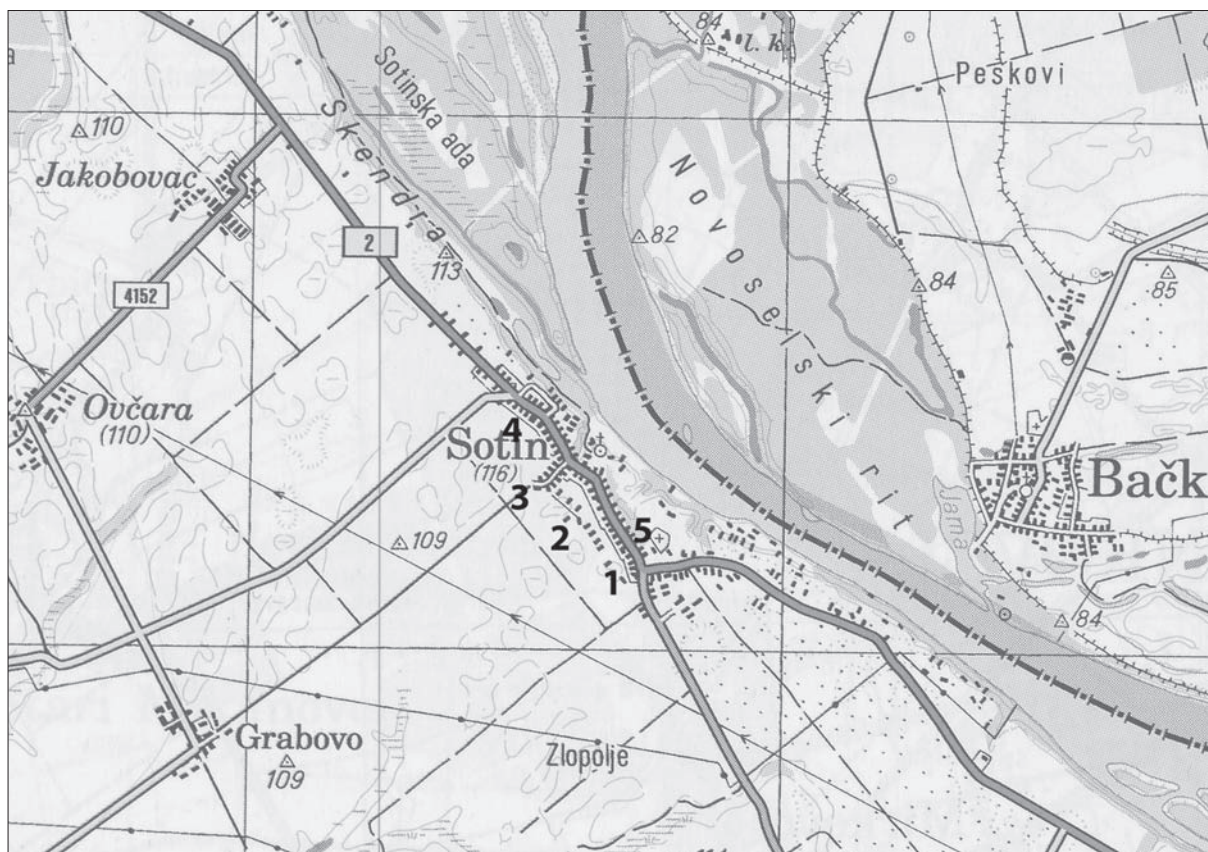
Sotin, Field Survey in 2009

Daria Ložnjak Dizdar
Marko Dizdar
Mato Ilkić
Mirela Hutinec

Primljeno/Received: 15.03.2010.
Prihvaćeno/Accepted: 20.04.2010.

Tijekom travnja 2009. godine obavljen je terenski pregled na području južnog dijela današnjeg sela Sotina. Terenski pregled za cilj je imao odrediti granice poznatih arheoloških zona u tom dijelu Sotina. Otkriveni su položaji naselja i groblja iz razdoblja prapovijesti, antike i srednjeg vijeka.

Ključne riječi: terenski pregled, Sotin, Podunavlje, naselja, groblja, prapovijest, antika, srednji vijek
Key words: field survey, Sotin, Danube Region, settlements, cemeteries, prehistory, classical antiquity, Middle Ages

Karta 1 Sotin s naznačenim zonama nalaza iz terenskog pregleda 2009. g.

Map 1 Sotin with marked zones encompassed by the 2009 field survey.

Terenski pregled nekoliko položaja na području Sotina obavljen je 28. travnja 2009. prema rješenju (klasa UP/I-612-08/09-08/0108, ur. broj 532-04-23/1-09-4) Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulture baštine, Konzervatorskog odjela u Vukovaru. U terenskom pregledu sudjelovali su: Mato Ilkić s Odjela za arheologiju Sveučilišta u Zadru, Mirela Hutinec iz Gradskog muzeja u Vukovaru, Marko Dizdar i Daria Ložnjak Dizdar iz Instituta za arheologiju.

Sotinski kraj svojim položajem na vukovarskoj lesnoj zavravni oduvijek je bio privlačan za naseljavanje, stoga ne iznenađuje velik broj otprije poznatih arheoloških nalaza iz svih

razdoblja (Vinski, Vinski-Gasparini 1962; Majnarić-Pandžić 1970; 1973; Ilkić 1999; 2003; 2006; 2007). U okviru projekta MZOŠ-a *Razvoj i mobilnost protopovijesnih zajednica na tlu kontinentalne Hrvatske* pokrenut je terenski pregled, kombiniran s probnim iskopavanjima u Sotinu, s ciljem proučavanja mikrotopografskih odnosa željeznodobnog naselja i groblja. Nakon terenskog pregleda u proljeće 2008., u jesen iste godine poduzeta su pokusna istraživanja na prostoru Srednjeg polja i Vašarišta, kojom prilikom je potvrđen položaj groblja te otkriven južni rubni dio eneolitičkoga i željeznodobnog naselja, a istražen je i dio ranosrednjovjekovnog naselja (Ložnjak Dizdar et al. 2009).

Sl. 1 Sotin zona 1 (snimila: D. Ložnjak Dizdar).

Fig. 1 Sotin zone 1 (photo: D. Ložnjak Dizdar).

Terenski pregled u travnju 2009. proveden je na južnom rubu sela Sotin radi utvrđivanja moguće južne i jugozapadne granice željeznodobnoga groblja. Pregledan je čitav južni i jugozapadni pojas iza posljednjih kuća u selu, pri čemu je uočeno nekoliko zona s velikom koncentracijom nalaza.

Prvom zonom označen je jugoistočni dio Ulice V. Nazora (Karta 1: 1). To je blago valovito područje iza posljednjih kuća u južnom dijelu sela Sotina, jugozapadno od ceste Vukovar – Ilok s kojom paralelno vodi Ulica V. Nazora. Ovaj položaj se nalazi jugozapadno od Vašarišta na kojem je ubicirano željeznodobno groblje. Prema podacima iz osamdesetih godina 20. st., u Ulici V. Nazora br. 18 otkriveni su grobovi iz starijega željeznodobna (Metzner-Nebelsick 2002: 691, T. 108). Danas je taj prostor raspoređen na okućnice i vrtove. Od keramičkih nalaza pronađeni su ulomci željeznodobne, antičke i srednjovjekovne keramike. S obzirom na malobrojne keramičke nalaze i zabilježene položaje groblja pretpostavlja se da su ovdje groblja daljske grupe, antike¹ i srednjeg vijeka.

Sjeverozapadni dio Ulice V. Nazora (Karta 1: 2) označava blago valoviti reljef na južnom rubu sela Sotin, iza zadnjih kuća u Ulici V. Nazora. Danas je taj prostor raspoređen na okućnice, vrtove i oranice. Od keramičkih nalaza pronađeni su ulomci željeznodobne i srednjovjekovne keramike. S obzirom na malobrojne keramičke nalaze i zabilježene položaje groblja, pretpostavlja se da su na ovom položaju groblja daljske grupe te iz vremena srednjeg vijeka.

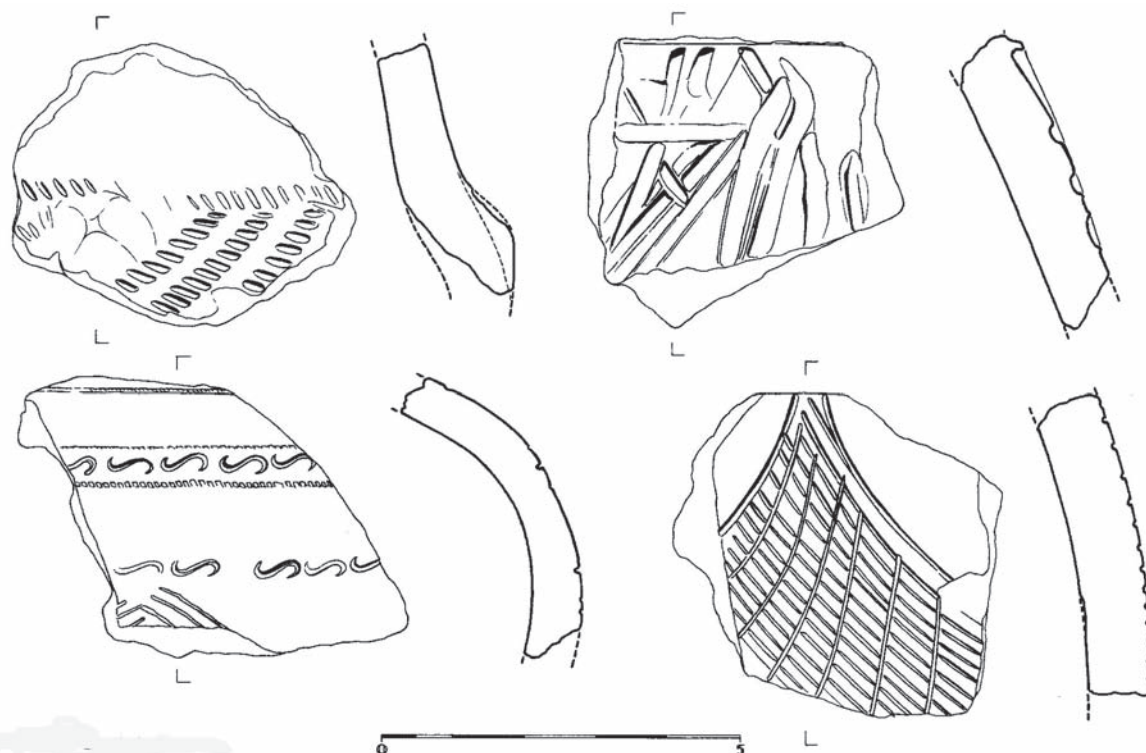
Trećom zonom može se označiti prostor koji se nalazi južno od središta današnjeg Sotina, iza posljednjih kuća na početku Ulice V. Nazora (Karta 1: 3). Danas je taj prostor raspoređen na okućnice, vrtove i oranice. Na ovom prostoru pronađeni su

ulomci sopotske, željeznodobne, latenske keramike i u najvećoj mjeri antičke keramike (od *terra sigillate* do kasnoantičke keramike). Ulomci srednjovjekovne keramike pronađeni su sjeverno od ovih oranica, u vrtovima kuća između Ulice F. Tuđmana i Ulice V. Nazora. S obzirom na količinu i distribuciju nalaza, na tom području može se smjestiti naselje sopotske kulture te latensko i rimsko naselje. S obzirom na nalaz groba na kućnom broju 18 u Ulici V. Nazora, koji je u blizini ovog položaja i rijetkim nalazima željeznodobne keramike, za pretpostaviti je rasprostranjenost stariježeljeznodobnoga groblja sve do ovog položaja, gdje bi možda trebalo tražiti njegovu zapadnu granicu.

Položaj Sotin-zapad (Karta 1: 4) nalazi se jugozapadno od položaja Sotin-castellum i današnjeg središta sela. Radi se o blago valovitom terenu na prostoru okućnica, vrtova i oranica iza kuća u Ulici F. Tuđmana, a nasuprot Ulice M. Gupca, odnosno položaja Fancage. Na ovom položaju pronađeni su ulomci neolitičke (starčevačka, sopotska kultura), eneolitičke (kostolačka kultura), kasnobrončanodobne keramike te ulomci latenske keramike. U manjoj količini su pronađeni ulomci antičke, srednjovjekovne i novovjekovne keramike. Prema količini keramike može se zaključiti da je na ovom prostoru bilo neolitičko i eneolitičko naselje te prema nalazima na području Fancage kasnobrončanodobno groblje (Belegiš II kultura). Prema ulomcima antičke keramike i nalazima opisanim u trećoj zoni, ovdje se vjerojatno radi o jugozapadnom rubu antičkog naselja. Brojni ulomci srednjovjekovne keramike također sugeriraju položaj naselja.

U potrazi za sjeveroistočnom granicom željeznodobnoga groblja i mogućim determiniranjem njegove udaljenosti od ubiciranoga istodobnog naselja, obišli smo i jugozapadni dio Srednjeg polja (Karta 1: 5). Na položaju sjevernih okućnica u Ulici F. Tuđmana, a jugozapadno od današnjega rimokatoličkoga groblja pronađeni su ulomci željeznodobne keramike. Prema nalazima na području Ulice V. Nazora – jugoistočni dio, može se zaključiti kako se radi o položaju groblja daljske grupe, koje se

1 Probim istraživanjima ovog položaja, krajem kolovoza i početkom rujna 2009. godine, potvrđene su pretpostavke o položaju groblja daljske grupe te groblja iz antičkog razdoblja.

Sl. 2 Sotin, nalazi željeznodobne keramike s jugozapadnog dijela Srednjeg polja (crtež: M. Rončević).

Fig. 2 Sotin, Iron Age Pottery finds from the south-western part of Srednje Polje (illustration: M. Rončević).

rasprostiralo južno od istodobnog naselja na Srednjem polju.

Zaključak

Terenskim pregledom u proljeće 2009. godine obuhvaćen je prostor južnoga i zapadnog dijela područja sela Sotin, pri čemu su naznačene moguće južne i zapadne granice željeznodobnoga groblja te civilnoga antičkog naselja. Na zapadnom dijelu Sotina, prema površinskim nalazima, uočen je položaj neolitičkoga i eneolitičkoga naselja kao i moguća južna granica kasnobrončanodobnoga groblja, čije se naselje, prema podacima mještana i površinskim nalazima, smješta na položaju Fancage.

U ovom terenskom pregledu pokušali su se odrediti mikrotopografski odnosi naselja i grobalja populacija koje su tisućljećima obitavale na ovome strateškom području te upotpuniti podatke koji su dobiveni prijašnjim terenskim pregledima, zaštitnim i probnim istraživanjima na području Sotina (Ilkić 1999; Dorn 1976; Dizdar et al. 2009; Ložnjak Dizdar et al. 2009).

Literatura

- Dizdar, M., Ložnjak Dizdar, D., Ilkić, M., Hutinec, M., Leleković, T. 2009, Sotin, terenski pregled 2008. g., *Annales Instituti Archaeologici*, V, 122–124.
- Dorn, A. 1976, Iz arheološke zbirke Gradskog muzeja u Vukovaru, *Glasnik slavonskih muzeja*, Vol. 30, 12–14.
- Ilkić, M. 1999, *Hrvatsko Podunavlje u željeznom razdoblju – posljednje tisućljeće prije Krista*, Sveučilište u Zadru, Zadar, 1999, magistarski rad.
- Ilkić, M. 2003, CORNACUM, *Sotinski prostor i njegovo mjesto u organizaciji južnog dijela provincije Panonije*, Sveučilište u Zadru, Zadar 2003, doktorska disertacija.
- Ilkić, M. 2006, Terakote kasnog brončanog i starijeg željeznog razdoblja iz Sotina, *Prilozi Instituta za arheologiju*, Vol. 23, 53–66.

Ilkić, M. 2007, Nalazi seobe naroda i ranog srednjeg vijeka iz Sotina, *Prilozi Instituta za arheologiju*, Vol. 24, 277–288.

Ložnjak Dizdar, D., Ilkić, M., Hutinec, M. 2009, Sotin-Srednje polje, probna arheološka istraživanja 2008. g., *Annales Instituti Archaeologici*, V, 12–14.

Majnarić-Pandžić, N. 1970, *Keltsko-latenska kultura u Slavoniji i Srijemu*, Acta Musei Cibalensis, 2, Vinkovci 1970.

Majnarić-Pandžić, N. 1973, Kasnolatenški keltski grobovi iz Sotina, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 3. s. VI–VII, (1972-1973), 55–74.

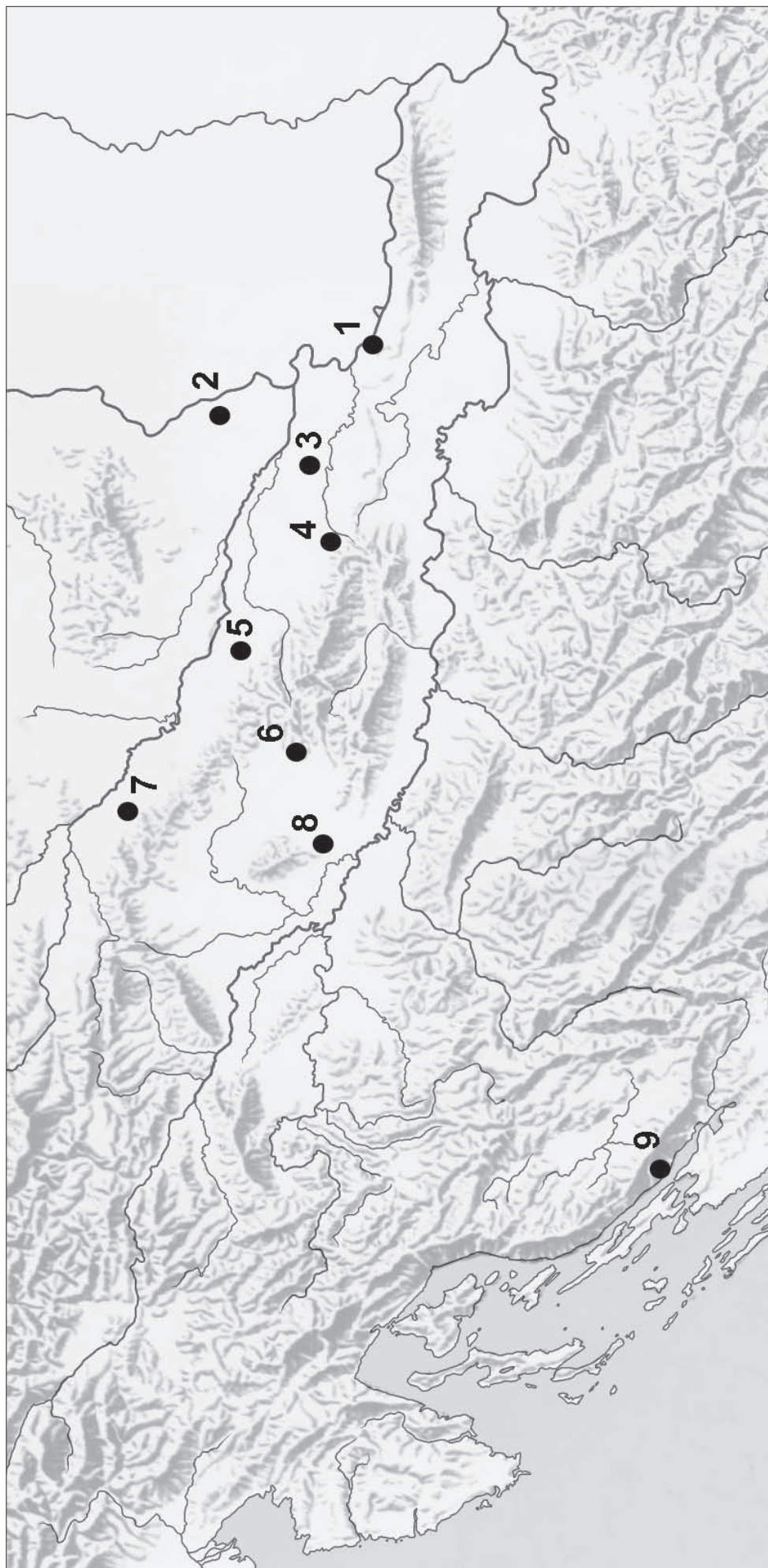
Metzner-Nebelsick, C. 2002, *Der »Thrako-Kimmerische« Formenkreis aus der Sicht der Urnenfelder- und Hallstattzeit im südöstlichen Pannonien*, Vorgeschichtliche Forschungen Band 23, Verlag Marie Leidorf GmbH, Rahden/Westf.

Vinski, Z., Vinski-Gasparini, K. 1962, O utjecajima istočno-alpske halštatske kulture i balkanske ilirske kulture na slavonsko-sremsko Podunavlje, *Arheološki radovi i rasprave*, br. 2, 263–293.

Summary

A field survey conducted in the spring of 2009 encompassed the territory of the southern and western part of the Sotin village, suggesting possible southern and western borders of an Iron Age cemetery and of a civilian classical antiquity settlement. In the western part of Sotin, surface finds suggested the location of a Neolithic and Aeneolithic settlement, as well as the possible southern border of a Late Bronze Age cemetery, which – according to information provided by the local people, as well as surface finds – was located at the Fancage site.

The field survey attempted at determining the microtopographic relationship between the settlements and cemeteries of populations which for millenniums lived in this strategic territory, and at completing the data gained in previous field surveys, rescue and trial excavations at the Sotin area (Ilkić 1999; Dorn 1976; Dizdar et al. 2009; Ložnjak Dizdar et al. 2009).

1. Sotin	6. Daruvar – Lipik
2. Batina – Suza	7. Koprivnica - obilaznica
3. Beketinci, Čepinski Martinci, Vuka	8. Kutina – Dobrovac
4. Našice – Pleremica – Lužani; Dubovik, Breznica	9. Tribanj-Krušćica – gradina sv. Trojica
5. Slatina - obilaznica	